

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Ze života JČSMF

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 39 (1994), No. 1, 58--59

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/138627>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1994

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

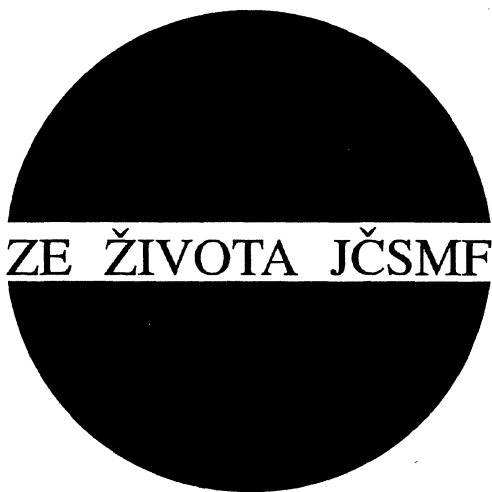
This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

úroveň a bude publikována ve sborníku symposia, který vyjde v nakladatelství Physica-Verlag, Heidelberg.

Spolu s odborným programem byl připraven i společenský program, který zahrnoval

recepti na uvítanou, celodenní výlet na zámky Hlubokou a Ohradu, prohlídku pamětihodností Prahy a závěrečnou společnou večeři.

Zuzana Prášková

HISTORIE MATEMATIKY PRO VYUČUJÍCÍ NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH

Ve dnech 18.–22. 8. 1993 se v Jevíčku konal 1. seminář z historie matematiky pro vyučující na středních školách. Seminář připravila komise pro vzdělávání učitelů matematiky a fyziky ve spolupráci s brněnskou pobočkou JČMF, Gymnáziem a Domovem mládeže v Jevíčku (přípravný výbor: J. Bečvář, E. Fuchs, D. Hrubý). Semináře se zúčastnilo více než 80 osob, většinou profesorů středních škol; ubytování byli v Domově mládeže. Dopolední i odpolední přednášky se konaly v aule Gymnázia, večerní akce probíhaly v Domově mládeže.

Program semináře byl veden myšlenkou humanizace matematického vzdělávání. Rozumíme tím zařazení matematiky do celkového vývoje lidského poznání, myšlení a nazírání na svět, zejména poukazováním na souvislosti matematiky s jinými vědními disciplínami a dalšími sférami lidské činnosti (fyzika,

astronomie, filozofie, technika, architektura, malířství, hudba, společenské vědy, ...). Takto chápané humanizaci matematického vzdělávání dává řadu možností právě historie matematiky. Poskytuje všeobecný rozhled, ukazuje genezi pojmů, vznik a vývoj jednotlivých disciplín, jejich souvislosti, ukazuje, proč byly studovány jednotlivé matematické problémy, jakým způsobem byly řešeny, jak se vyřešení těchto problémů obrazilo v dalším vývoji matematiky, kdy a kde byly matematické výsledky aplikovány apod. Znalosti historie matematiky umožňují učitelům zpřesnit výklad zajímavými informacemi (mj. i o vynikajících osobnostech) a matematiku tak studentům „zlidštit“. Je užitečné si rovněž uvědomit, že přes historii matematiky vede cesta do matematiky samé.

Základní program historického semináře sestával z těchto přednášek:

- J. BEČVÁŘ: *Matematika v Egyptě a Mezopotámii*
- J. BEČVÁŘ: *Matematika v Číně a Indii*
- J. BEČVÁŘ: *Hrdinský věk řecké matematiky I, II*
- E. FUCHS: *Přehled vývoje matematiky I, II*
- E. FUCHS: *Co ještě nevíme o prvočíslech*
- E. FUCHS: *Od měření obsahů a objemů k infinitezimálnímu počtu*
- A. ŠAROUNOVÁ: *Geometrie a umění I, II*
- J. ŠIMŠA: *Několik úloh s trochou historie I, II*

Základní program byl doplněn večerními akcemi a besedami. Jiří Potůček hovořil o českém školství a jeho vývoji, František Morkes o životě a díle Jiřího Gutha-Jarkovského, Stanislav Židek a Jaroslav Švrček o časopise *Matematika-Fyzika-Informatika* a Antonín Vrba o pražském orloji. K přednáškám obdrželi účastníci semináře podrobné sylaby (celkem 63 stran); kromě toho získali sborník referátů z letních škol „Historie matematiky“, který vydala Jednota v r. 1988. Zhlédli i

výstavku matematické literatury, kterou připravil D. Hrubý. Ve večerních hodinách proběhla dražba starších titulů matematické a fyzikální literatury, řada účastníků semináře se stala členy klubu Paracelsus. Na společenském večeru vystoupilo česko-moravské trio (D. Hrubý, K. Otruba), zcela vážné příspěvky přednesla A. Šarounová a B. Henry.

Myšlenka uspořádat seminář z historie matematiky se zrodila na loňském 6. semináři o filozofických otázkách matematiky a fyziky. Tyto filozofické semináře mají již dlouhou tradici (Bílovec 1980, Olomouc 1982, Jevíčko 1985, Bílovec 1986, Žďár nad Sázavou 1988, Jevíčko 1992). Historický seminář na tuto tradici vědomě navázal. V příštích letech by se měly tyto dva typy seminářů pravidelně střídát.

7. seminář o filozofických otázkách matematiky a fyziky se bude konat ve dnech 22.–25. 8. 1994 v Domově mládeže a Gymnáziu v Jevíčku. Již nyní je možno si napsat o přihlášku na adresu RNDr. Dag Hrubý, Gymnázium, 569 43 Jevíčko.

Vážnější zájemci o dějiny matematiky se mohou zúčastnit 15. letní školy „Historie matematiky“, která bude věnována matematice devatenáctého století. Tato letní škola se bude konat ve dnech 26.–30. 8. 1994. Kontaktní adresa: doc. RNDr. Eduard Fuchs, CSc., Přírodovědecká fakulta MU, Janáčkovo nám. 2a, 662 95 Brno.

Za úspěšný průběh historického semináře je třeba poděkovat kolektivu Domova mládeže v Jevíčku a zejména manželům Hrubým, bez jejichž obětavosti by se seminář konat nemohl.

Jindřich Bečvář

SETKÁNÍ ODBORNÉ SKUPINY JČMF
PRO DG, PG, TK
A SPOLEČNOSTI PRO GRAFIKU
A GEOMETRII

V loňském roce zorganizovali pracovníci plzeňské Západočeské univerzity již 14. setkání odborné skupiny pro deskriptivní geometrii, počítačovou grafiku a technické kreslení, které se uskutečnilo společně s 2. setkáním Společnosti pro grafiku a geometrii.

Jednání členů obou skupin proběhlo od úterý 14. 9. do pátku 17. 9. v krásném prostředí Krušných hor ve středisku ZČU v Perininku. Zazněly při něm referáty z geometrie, deskriptivní geometrie a počítačové grafiky. Témata zahrnovala široký okruh problémů: historické aspekty, terminologické otázky, odborná sdělení, zprávy informativního charakteru, didaktické otázky, informace o výuce, o nových učebnicích, knihách, videomateriálech a programovém vybavení, zprávy o akcích, školeních, kurzech apod. To vše bylo doplněno ukázkami na počítačích řady 386 (koprocessor), 486 s VGA kartou, popř. na zpětném projektoru s užitím barevné projekce z počítače i promítáním videokazet. Klasická křída a tabule se nepoužívala. Neoddělitelnou částí referátů a sdělení byla i neformální, věcná a otevřená diskuse o všech problémech, které účastníky setkání zajímaly. Tato diskuse se mnohdy rozvíjela i mimo dobu vyhrazenou oficiálnímu jednání a přispěla k navázání mnoha užitečných kontaktů mezi pracovníky různých druhů škol i oborů a profesí. Velmi potěšující byla účast středoškolských učitelů, kterou by bylo třeba ještě rozšířit.

Pěkným doplňkem referátů byla také výstavka instalovaná ve středisku ZČU, jejíž exponáty (programy, videokazety, učebnice, skripta a další materiály) přivezli s sebou účastníci setkání. K poznání kraje a okolí místa jednání přispěl také krátký odpolední výlet, který byl umožněn přesunutím odpoledního programu na večer.

Příští, již 15. pracovní setkání by se mělo uskutečnit na Moravě, pravděpodobně v září 1994. O jeho zajištění a organizaci byli požádáni pracovníci odborné skupiny z Brna. Jednání by mělo být zaměřeno na otázky odborné přípravy učitelů matematiky, deskriptivní geometrie a fyziky a na podíl geometrie na tomto vzdělávání; dále bude věnována pozornost geometrickým problémům CAD a měly by být oživeny i otázky technického kreslení a jeho vyučování.

Pro zájemce o členství a práci v odborné skupině uvádíme kontaktní adresu: Doc. František Ježek, Americká 42, 306 14 Plzeň, tel.: (+19) 222435, fax: (+19) 222435, e-mail: jezek@jonas.zcu.cs.

Josef Srovnal